



W XIX wieku Wincenty Pol wprowadził obowiązkowe wycieczki terenowe dla studentów. Na praktykę terenową w dydaktyce geografii kładły nacisk też powstające podręczniki i książki metodyczne.



W XIX wieku działały polskie wydawnictwa: wydawano między innymi leksykony, czasopisma, opisy podróży oraz polskie podręczniki. Opracowywano wiele-tomowe encyklopedie branżowe np. warszawska oficyna Trzaska, Everet i Michalski.

Ważną rolę w popularyzacji geografii odgrywały dwie prywatne oficyny wydawnicze krakowski „ORBIS” Ludomira Sawickiego i lwowska „Książnica Atlas” Eugeniusza Romera. Oprócz ośrodków naukowych, problemami geografii zajmowały się instytuty naukowe np. Instytut Bałtycki.



Wystawa jest trzyczęściowa. Ekspozycję główną można oglądać w salach wystaw czasowych Collegium Maius w godzinach:

poniedziałek - sobota 10-15
Środa, niedziela - nieczynne



W Ogrodzie Profesorskim pokazane są plansze, przedstawiające geografę z okresu 1918-1939 oraz II wojny światowej.



W Zaułku Estreichera umieszczono informacje z okresu powojennego o poszczególnych ośrodkach geograficznych w Polsce i stacjach terenowych.

Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Collegium Maius
ul. Jagiellońska 15 Kraków
tel. 12 663 13 07
colegiummai.us@uj.edu.pl

WSTĘP WOLNY

ROZWÓJ MYŚLI GEOGRAFICZNEJ W POLSCE



19 sierpnia - 7 grudnia 2014
Collegium Maius



Wystawa towarzysząca Konferencji Regionalnej Międzynarodowej Unii Geograficznej "Changes Challenges Responsibility" Kraków, 18 - 22 sierpnia 2014 roku



W pięciu salach Collegium Maius pokazano za pomocą druków, map i instrumentów naukowych przełomowe momenty w dziejach polskiej myśli geograficznej do 1945 roku. Podkreślono również znaczenie mapy, jako narzędzia pracy geografa.



Początki geografii w Polsce to, oprócz prac astronomicznych, pierwsze opisy kraju w kronikach naszych ziem.



Wczesny okres nauk geograficznych to pomiary astronomiczne, które wykonywano zazwyczaj za pomocą drewnianych przyrządów, jak triquetrum używane przez Mikołaja Kopernika.

Do dziś zachowały się jedynie nieliczne przyrządy badawcze, Unikatem jest mosiężne torquetum z zestawu trzech instrumentów Marcina Bylicy.



Od XVII w. sporządzano opisy fizjograficzne ziem polskich, wydawano też mapy miedziorytnicze. W XVIII w. rozwój metod pomiarowych umożliwił prace nad całościowym opisaniem kraju i sporządzaniem szczegółowych map. Opracowania takie były potrzebne do celów administracyjnych, militarnych i promocji państwa.



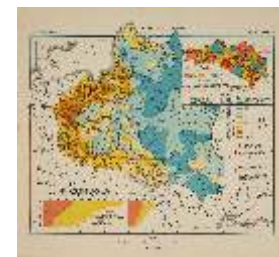
Dzięki reformie nauki i edukacji w czasach Stanisława Augusta Poniatowskiego zaczęły być porządkowane sposoby prowadzenia badań. Działania Komisji Edukacji Narodowej zmierzały w kierunku rozwój geografii: fizyczno-matematycznej i fizyczno-przyrodniczej.



W 1849 r powstała na Uniwersytecie Jagiellońskim pierwsza w Polsce Katedra Geografii (druga na świecie). Kierował nią Wincenty Pol. Stopniowo geografia stawała się bardziej spójna jako nauka akademicka.

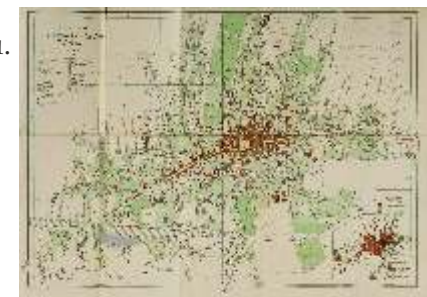
Reakcją na rozdzielenie po 1795 roku ziem polskich pomiędzy trzech zaborców: Rosję, Prusy i Austrię była walka o utrzymanie jedności państwa. Rozpoczęto prace nad dokładnym poznaniem i opisaniem kraju.

W XIX - wiecznym świecie nauki ważne stały się towarzystwa naukowe i czasopisma branżowe.



Lwowski geograf - Eugeniusz Romer wydał w 1916 roku *Atlas Geograficzno-Statystyczny*, pokazujący Polskę przed-rozbiorową. Korzystano z niego podczas ustalania przebiegu granic Polski po 1918 r.

Po odzyskaniu niepodległości (1918 r.) rozpoczęto intensywne prace topograficzne i kartograficzne w celu ujednoczenia map pozostałych po trzech zaborcach. Rozwijała się geografia fizyczna, antropogeografia oraz dyscypliny o znaczeniu praktycznym - planowanie regionalne i geografia turystyki.



Nawet po utracie niepodległości w 1795 r. wydawane były atlasy i mapy w języku polskim. Pierwszy globus z polskojęzyczną mapą wydano w połowie wieku XIX w Norymberdze (firma Abel-Klinger), kolejny w Pradze (Jan Felkl). Podczas rozbiorów działały firmy produkujące przyrządy naukowe. Szczególnie liczne były w Królestwie Polskim - Gustaw Gerlach zaopatrywał armię carską i wyposażał rosyjskich geodetów do prac mierniczych przy budowie dróg i kolei.

Od 1921 r. obok Gerlacha działa doskonała firma Polskie Zakłady Optyczne, popularna przez cały okres Polski Ludowej.

